

Forvaltning av naturressurser

Vårt arbeid

- ✦ [Matsikkerhet og ernæring](#)
- ✦ [Klimatilpasning og klimarobusthet](#)
- ✦ [Biologisk mangfold i landbruket](#)
- ✦ [Forvaltning av naturressurser](#)
- ✦ [Grønne kreditter og spare- og lånegrupper](#)
- ✦ [Kvinnens rettigheter og likestilling](#)
- ✦ [Styrking av sivilsamfunn](#)

Skogområde i Guatemala. Foto: Carlos Zapparoli

Naturen ødelegges

Naturen er avgjørende for menneskets eksistens og en god livskvalitet, både fordi den regulerer miljømessige prosesser (luftkvalitet, vannkvalitet, klima, pollinering), tilbyr materielle goder (energi, mat, brensel, medisiner) og sørger for ikke-materiell rekreasjon (friluftsliv, læring, kultur, identitet). Likevel er ikke naturen viktig «bare» fordi den danner menneskenes livsgrunnlag: den har en egen iboende verdi. Dette er blant annet et grunnleggende syn i Konvensjonen om biologisk mangfold, som pålegger alle FNs medlemsland – med unntak av USA som ikke har signert – å jobbe sammen for å sikre naturmangfoldet på kloden (CBD, 2011).

I bærekraftsmålene, vedtatt i 2015, har naturen en viktig plass. Mål 15 er for eksempel å «beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold» (FN-sambandet, u.å.). De internasjonale forpliktelsene ble ytterligere forsterket med det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold (også kalt Naturavtalen), vedtatt i 2022,

hvor hensikten er å iverksette en global innsats for å reversere tapet av biologisk mangfold.

FNs Naturpanel slår fast at naturen på jorda dessverre forsvinner i et stort tempo og at menneskeheten raserer økosystemene, hvor mange av funksjonene er uerstattelige. Dagens tempo for artsutryddelse er allerede ti- og hundregangeren høyere enn gjennomsnittet de siste 10 millioner årene, og tempoet øker. De fem største direkte driverne for tap av naturmangfold er endringer i arealbruk, direkte utvinning, klimaendringer, forurensning og inntrenging av fremmede arter (IPBES, 2019).

Skog og elv i Guatemala. Foto: Carlos Zaparolli

Hvordan hindrer naturtap kampen mot sult og fattigdom?

Omfattende naturtap hindrer kampen mot sult og fattigdom fordi mennesker er avhengig av naturen for et godt liv. For eksempel er mer enn 75 prosent av verdens matsorter, inkludert frukter og grønnsaker, samt viktige kommersielle sorter som kaffe, kakao og mandler, avhengig av pollinering fra dyr (IPBES, 2019). Verdens skoger er en essensiell ressurs, og tapet av dem blokkerer bærekraftig utvikling. Det er for eksempel mer enn to milliarder mennesker som er avhengig av tømmer som deres primære energikilde (IPBES, 2019). Dette er tilfellet for svært mange av Utviklingsfondets programdeltakere. Skoger er hjemmet til mer enn halvparten av verdens landbaserte arter av dyr, planter og insekter. Videre reduserer skoger global oppvarming på grunn av sin evne til å fjerne og lagre

karbon fra atmosfæren, og de demper virkningene av stormer og flom (UNEP, u.å.). Millioner av mennesker, spesielt urfolksgrupper og lokalsamfunn, er direkte avhengig av skogen for mat og inntekt. For disse menneskene er avskoging en direkte trussel for deres livsgrunnlag og matsikkerhet.

Genene og genkombinasjonene som utgjør det biologiske mangfoldet kalles genetiske ressurser. Plantegenetiske ressurser opprettholder dagens matproduksjon og gir levebrød til bønder over hele verden. Men vi trenger også plantegenetiske ressurser for å møte framtidens behov. Tilgang på lokalt tilpassede plantesorter er avgjørende for at bønder skal kunne tilpasse seg til et klima i stadig endring. Naturpanelet slår fast: «Globalt sett forsvinner lokale varianter og arter av domestiserte planter og dyr. Dette tapet av mangfold, inkludert genetisk mangfold, utgjør en alvorlig risiko for global matsikkerhet ved å undergrave motstanden til mange landbrukssystemer mot trusler som skadedyr, patogener og klimaendringer» (IPBES, 2019). Det biologiske mangfoldet er altså også en viktig kilde til vår robusthet og evne til å håndtere sjokk – med mindre mangfold blir vi mer sårbare.

Kaffebonde i Guatemala. Foto: Carlos Zaparolli

Hva gjør Utviklingsfondet?

Utviklingsfondet støtter ulike tiltak som styrker lokalsamfunnenes deltakelse og rettigheter over skogen og andre naturressurser. Dette kan være gjennom opprettelse av lokale skogforvaltningsgrupper, vannkomitéer eller klimatilpasningskomitéer. Gruppene både forvalter naturressurser og iverksetter tiltak for å forhindre eller reversere forringelsen av naturressursene, ved å plante trær eller bygge terrasser for å forhindre erosjon og øke fuktigheten i jorda. Våre tiltak skal bidra til at de som er mest avhengige av naturressursene, og som blir hardest rammet når de forringes, blir hørt. Styrking av deres rettigheter er avgjørende for å sikre en bærekraftig forvaltning av naturressursene.

Noen flere eksempler på våre aktiviteter:

Skogbevaring: Nøkkelen til bærekraftig skogbevaring ligger i å finne svar på hvordan man best kan ta vare på skogen, samtidig som man sikrer menneskers livsgrunnlag. Lokalsamfunn i skogsområder har over mange generasjoner tatt vare på og brukt skogen på en bærekraftig måte. For å ta vare på skogen og menneskene som er avhengig av den, er det viktig at det lages gode lover og forskrifter som både sikrer at lokalsamfunn har rett til å bruke skogen på bærekraftig vis, og hindrer utarming av ressurser og avskoging. For at det skal skje må lokalsamfunnene trekkes aktivt inn i både planleggingen og forvaltningen.

Bonde i etiopisk regnskog. Foto: Harald Herland

Lokale frøbanker for å styrke bønders såfrøsystem: Ivaretagelse og bruk av såfrø er selve bærebjelken i matproduksjon. Utviklingsfondet oppretter og støtter driften av lokale frøbanker som bøndene kan benytte seg av. Gjennom frøbankene har bøndene en stabil og sikker kilde til frø ved starten av hver sesong. Dersom krisen inntreffer og en tørke eller flom ødelegger bøndenes avlinger, lagrer frøbankene et utvalg av ulike viktige frøsorter som bøndene kan benytte seg av. Uten et slikt sikkerhetsnett risikerer bøndene store tap og viktige plantesorter kan gå tapt.

Rehabilitering av sorter som har vært i ferd med å forsvinne: Over tid hender det at plantesorter mister en del av egenskapene sine. Utviklingsfondet, gjennom våre partnere, legger til rette for at bøndene kan kartlegge og identifisere hva som finnes av ville slektninger i et område. For eksempel kan det finnes ville slektninger av ris som ikke enda er utviklet til å være risplanter. Disse kan formes til å brukes til foredlingsmateriale slik at de tradisjonelle egenskapene ikke går tapt.

Vil du støtte Utviklingsfondets arbeid?

- ✦ [Her kan du lese om hvordan du kan engasjere deg i vårt arbeid mot sult og urettferdighet](#)

Kilder

CBD. (2011). Convention on Biological Diversity. <https://www.cbd.int/doc/legal/cbd-en.pdf>

FN-Sambandet. (u.å.). FNs bærekraftsmål. Hentet fra: <https://fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

IPBES. (2019). The Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services. Summary for Policymakers. <https://www.ipbes.net/global-assessment>

UNEP. (u.å.). Why do forests matter? Hentet fra: <https://www.unep.org/explore-topics/forests/why-do-forests-matter>